

MANUÁL K DIDAKTICKÉMU TESTU Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

PŘIJÍMAČKY MSK 2011

Didaktický test z českého jazyka a literatury vychází z očekávaných výstupů definovaných Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání a budou jím ověřovány především čtenářské dovednosti a aplikace základních jazykových a stylistických znalostí a dovedností. Žáci by tedy měli prokázat, že ovládají základní pravopisná pravidla a principy českého mluvnického systému, disponují základními čtenářskými dovednostmi a orientují se v principech výstavby uměleckých i neuměleckých textů.

ZÁKLADNÍ INFORMACE K ZADÁNÍ TESTU

Při řešení testu používají žáci pouze psací potřeby, žádné další pomůcky nejsou povoleny.

U každé úlohy je uveden maximální počet bodů, který lze získat.

U všech úloh/podúloh je právě jedna odpověď správná.

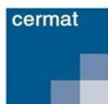
Za nesprávnou nebo neuvedenou odpověď se body neodečítají.

Odpovědi se zapisují do záznamového archu.

Žáci si mohou dělat poznámky do testového sešitu, tyto poznámky ale nebudou předmětem hodnocení.

Na řešení testu mají žáci 60 minut.

Žák může dosáhnout maximálně 45 bodů.

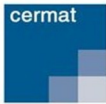
Test je tvořen 36 úlohami, přičemž všechny úlohy jsou uzavřené. V testu se uplatňuje několik typů uzavřených úloh:

typ úlohy	charakteristika úlohy	počet bodů za správné řešení úlohy	počet úloh v testu
úloha s výběrem odpovědi	žák vybírá jednu ze čtyř nabízených alternativ	1 bod	28
svazek dichotomických úloh	žák rozhoduje o pravdivosti/nepravdivosti každé ze čtyř úloh	max. 2 body, tj. za 4 správné odpovědi 2 body, za 3 nebo 2 správné odpovědi 1 bod, za jednu nebo žádnou správnou odpověď žádný bod	4
přiřazovací úloha	žák přiřazuje položku z jedné skupiny k položce z druhé skupiny	max. 2 body, tj. za 3 správné odpovědi 2 body, za 2 správné odpovědi 1 bod, za jednu nebo žádnou správnou odpověď žádný bod	2
uspořádací úloha	žák seřazuje podle zadaného kritéria jednotlivé části textu	2 body (4 uspořádané položky) 3 body (6 uspořádaných položek)	2

PRAVIDLA PRO SPRÁVNÝ ZÁPIS ODPOVĚDÍ

Odpovědi žáci zapisují do záznamového archu, hodnoceny budou pouze odpovědi uvedené v záznamovém archu.

Do záznamového archu se odpovědi zaznamenávají modrou nebo černou propisovací tužkou, která píše dostatečně silně a nepřerušovaně.

Odpověď, kterou žák považuje za správnou, zřetelně zakřížkuje v příslušném bílém poli záznamového archu, a to přesně z rohu do rohu dle obrázku.

4 A B C D

Pokud se žák následně rozhodne pro volbu jiné odpovědi, zabarví pečlivě původně zakřížkované pole a zvolenou odpověď vyznačí křížkem do nového pole.

4 A B C D

Jakýkoli jiný způsob záznamu odpovědí a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

Pokud žák zakřížkuje více než jedno pole, jeho odpověď bude považována za nesprávnou.

DOVEDNOSTI OVĚŘOVANÉ TESTEM

Test z českého jazyka je zaměřen na ověřování dovedností, jakkoli jsou ověřovány i znalosti, jejichž nabytí je nutným předpokladem osvojení ověřovaných dovedností.

Řešením didaktického testu žák prokáže, že:

- ovládá základní pravopisná pravidla;
- rozliší spisovnost/nespisovnost;
- rozezná morfologicky/slovotvorně správný/chybný tvar slova;
- určí slovnědruhovou a větněčlenskou platnost slova;
- pochopí význam slova/věty/souvětí;
- porozumí souvislému/nesouvislému textu (včetně tabulek, grafů, schémat aj.)
uměleckému/neuměleckému textu;
- porovná informace z různých textů;
- rozlišuje fakta od názorů/hodnocení;
- posoudí výstavbu textu;
- posoudí jazykovou správnost/přiměřenost;
- rozezná různé typy textů;
- orientuje se ve struktuře a jazyce literárního díla.

Z uvedeného výčtu je patrné, že součástí testu jsou i úlohy odvozené od uměleckých textů, předmětem ověřování ale nejsou znalosti literární historie. Část testových úloh je odvozena od výchozích textů. Pro tyto účely jsou užívány pouze autentické texty, nepoužívají se texty uměle vytvořené pouze pro účely testování.

TEMATICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚLOH V TESTU

Ověřované dovednosti		Typ úloh	Typ textu
základní principy českého mluvnického systému (9 úloh)	pravidla českého pravopisu (2 úlohy)	úlohy s výběrem odpovědi, dichotomické úlohy	publicistický, případně další neumělecké texty
	rozlišení spisovnost/nespisovnost (2 úlohy)		
	rozlišení morfologicky/slovotvorně správného/chybného tvaru (4 úlohy)		
	určení slovnědruhové/větněčlenské platnosti (1 úloha)		
čtenářské dovednosti (17 úloh)	pochopení významu slova/věty/souvětí (4 úlohy)	úlohy s výběrem odpovědi, dichotomické úlohy, přiřazovací úlohy	publicistický, obecně informační (včetně tabulky/grafu/schématu), umělecký
	porozumění textu (7 úloh)		
	porovnání informací (4 úlohy)		
	rozlišení faktů/názorů/hodnocení (2 úlohy)		
výstavba textu (10 úloh)	posouzení výstavby textu (2 úlohy)	úlohy s výběrem odpovědi, dichotomické úlohy, uspořadací/ přiřazovací úlohy	administrativní, publicistický, umělecký
	posouzení jazykové správnosti (4 úlohy)		
	rozeznání druhů textu (1 úloha)		
	orientace ve struktuře uměleckého textu (3 úlohy)		

Úloha s výběrem odpovědi

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 1

Váš režisér byl úžasný, protože mi přesně říkal, na kterou kameru bude ten či onen záběr, což mě svým způsobem brzdilo, protože u nás jsme tomu nevěnovali žádnou pozornost, soustředili jsme se čistě na diváky a kamery si nás sami našly. Takže v tom jsem zas byla mnohem uvolněnější u nás.

(MF Plus 26–27/2005)

1 bod

1 Ve kterém z následujících slov je ve výchozím textu pravopisná chyba?

- A) sami
- B) režisér
- C) způsobem
- D) nevěnovali

Řešení: A)

Svazek dichotomických úloh

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2

Sousední německá země Bavorsko má políčeno na přemnožené bobry, kteří jsou ve většině evropských zemí chráněni. Po mnohaletých protestech zemědělců chce v určitých případech usnadnit jejich usmrcování tam, kde velcí hlodavci páchají značné škody. Ačkoli bobři patřili ještě před třiceti lety mezi ohrožená zvířata, v poslední době se jim velmi daří a v Německu jich žije nejméně 15 000. V Bavorsku, které je téměř tak velké jako Česká republika, se jich odhaduje na 10 000. Usazují se i v protipovodňových hrázích nebo kolem čističek odpadních vod. Bavorská zemská vláda ale sama nemůže lov bobrů povolit a potřebuje k tomu změny ve spolkovém zákoně o ochraně přírody. Ten zatím umožňuje usmrcení přísně chráněných zvířat jen v odůvodněných případech. Spolkové ministerstvo životního prostředí se na rozdíl od ochránců přírody novelizaci zákona nebrání.

(MF DNES 11. 6. 2007)

max. 2 body

2 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá obsahu výchozího textu (ANO), či nikoli (NE):

	A	N
2.1 Bavorsko je jen o něco málo větší než Česká republika.	☐	☐
2.2 Počet bobrů žijících ve volné přírodě se v Německu zvyšuje.	☐	☐
2.3 V posledním desetiletí se bobři dostali mezi ohrožená zvířata.	☐	☐
2.4 Lov bobrů je zatím v Bavorsku až na výjimky zákonem zakázán.	☐	☐

Řešení: ne, ano, ne, ano

Přiřazovací úloha

max. 2 body

3 Přiřadte k vynechaným místům (**) v jednotlivých větách odpovídající slovo z nabídky (A–D):**

- 3.1 Na tomto místě pronesl slovnatý vědec **** větu o novém objevu. _____
- 3.2 O opravě hradu nakonec bude muset rozhodnout místní **** správa. _____
- 3.3 Při příležitosti výročí založení mincovny byla ražena **** mince. _____

- A) pamětní
- B) památná
- C) paměťová
- D) památková

Řešení: 3.1 – B), 3.2 – D), 3.3 – A)

Uspořádací úloha

3 body

4 Uspořádejte následující úryvky tak, aby sestavený text dával smysl:

- A) „Já jsem...jsem...tó...jsem vobchodník kožešinama z Vladivostoku,“ prohlásil ropušák, bylo vidět, že ho to právě v tu chvíli napadlo, „a mám ženu a šest dětí, co musím živit.“
- B) „Já nejsem žádnéj špión,“ chraplavě pronesl ropušák.
„Ale? Tak když nejsi špión, co tedy jsi?“ procedil Šimon mezi zuby.
- C) „Nic takového nejsi,“ naštvál se Petr.
„Copak snad nevypadám jako obchodník kožešinama z Vladivostoku, co žije z ruky do huby?“ naříkavě se zeptal ropušák.
„To tedy ne,“ odpověděl Šimon.
- D) „No tak dobře, porád, no, já vám teda povím pravdu,“ vzdechl ropušák. „Jsem bohatej mlíčnéj farmář z Ontária a sem tu na dovolenej, na návštěvě u neteřinky.“
„Nevěřím ti,“ mračila se na něj Penelopka. „Jsi špión.“
- E) Petr se vrátil k ostatním a držel za nohu tlustého, bradavičnatého zeleného ropušáka ve fráčku, v plavovlasé paruce a s šedivým cylindrem v ruce. Petr ho položil na zem a tam se teď před nimi krčil, polykal naprázdno a nervózně po nich těkal vyboulenýma žlutýma očima.
„Tak vidíte,“ vítězoslavně řekla Penelopka. „Říkala jsem vám, že je to špión.“
- F) Ropušák si to chvílku rozmýšlel. „Jo, a co takhle třeba obchodník s diamantama, co přišel až vod Zuluů, he?“ zeptal se a rozjasnila se mu líc.
„To teprv ne,“ ujistil ho Petr.
„Slavnej mozkovej chirurg z Katmandu?“ navrhl ropušák s nadějí v hlase.
„Jo, to jistě,“ utrousil Šimon.

(G. Durrell, Mluvící balík)

- 4.1 _____
4.2 _____
4.3 _____
4.4 _____
4.5 _____
4.6 _____

Řešení: 4.1 – E), 4.2 – B), 4.3 – A), 4.4 – C), 4.5 – F), 4.6 – D)

SBÍRKY TESTOVÝCH ÚLOH VHODNÉ PRO PŘÍPRAVU ŽÁKŮ

Pro přípravu žáků lze využít sbírky testových úloh obsahující úlohy stejného nebo podobného typu, který bude použitý v testech:

Brož, F. – Sittová, G.: *Testové úlohy nejen pro devátáky – český jazyk*. Praha, Fortuna 2006.

Brož, F.: *Netradiční testové úlohy z českého jazyka*. Praha, SPN 2005.

Brož, F.: *Umíme číst sportovní zprávy?* Praha, Tauris 2003.